

Kadernota Visie Gemeentelijke Watertaken

vGRP 2012-2017 Asten

Gemeente Asten

26 maart 2012
Definitief rapport
9W5804.A0

HASKONING NEDERLAND B.V.
WATER

Barbarossastraat 35
Postbus 151
6500 AD Nijmegen
+31 (0)24 328 42 84 Telefoon
+31 (0)24 323 29 18 Fax
info@nijmegen.royalhaskoning.com E-mail
www.royalhaskoning.com Internet
Arnhem 09122561 KvK

Documenttitel Kadernota Visie Gemeentelijke Watertaken
vGRP 2012-2017 Asten
Verkorte documenttitel Evaluatie en Visie vGRP
Status Definitief rapport
Datum 26 maart 2012
Projectnaam vGRP Asten
Projectnummer 9W5804.A0
Opdrachtgever Gemeente Asten
Dhr. P. Smeets
Referentie 9W5804.A0/R002/THD/ABR/DenB

Auteur(s) Ir. T.H. Dijkstra
Collegiale toets Ir J.T. Vleeshouwers
Datum/paraaf 26 maart 2012
Vrijgegeven door Ing. V. De Bont
Datum/paraaf 26 maart 2012

i.o.

INHOUDSOPGAVE

	Blz.	
1	INLEIDING	1
	1.1 Aanleiding en kader	1
	1.2 Leeswijzer	2
2	EVALUATIE GRP 2007-2011	3
	2.1 Algemeen	3
	2.2 Stand van zaken maatregelen en acties GRP 2007-2011	3
3	EVALUATIE BENCHMARK 2010	7
	3.1 Algemeen	7
	3.2 Resultaten Benchmark	7
4	WATERPLAN 2006	11
	4.1 Algemeen	11
	4.2 Stand van zaken maatregelen Waterplan	11
5	EVALUATIE DOELSTELLINGEN	13
	5.1 Algemeen	13
	5.2 Doelen GRP 2007-2011	13
	5.3 Doelen Waterplan	14
6	VAN GRP NAAR VERBREED GRP	15
	6.1 Algemeen	15
	6.2 Gemeentelijk kader	15
	6.2.1 De zorgplicht afvalwater toegelicht	15
	6.2.2 De zorgplicht hemelwater toegelicht	15
	6.2.3 De zorgplicht grondwater toegelicht	16
	6.2.4 De taken communicatie, samenwerking en overige zaken toegelicht	17
	6.3 Waterbeheerders (waterschappen)	17
	6.4 Provincie	17
	6.5 Landelijk	18
7	DE BLIK OP DE TOEKOMST	19
	7.1 Algemeen	19
	7.2 Afvalwater	19
	7.2.1 Visie	19
	7.2.2 Ambities	20
	7.3 Hemelwater	22
	7.3.1 Visie	22
	7.3.2 Ambities	23
	7.4 Grondwater	26
	7.4.1 Visie	26
	7.4.2 Ambities	26
	7.5 Communicatie, samenwerking en overige zaken	28
	7.5.1 Visie	28
	7.5.2 Samenwerking met de gemeente Someren	29
	7.5.3 Ambities	29

8	FINANCIËLE EFFECT AMBITIES	31
8.1	Algemeen	31
8.2	Samenvatting ambities en kostenconsequenties	31
8.3	Extra kosten scenario's planperiode vGRP	32
8.4	Consequenties scenario's voor de rioolheffing	32
8.5	Advies	33

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en kader

Het huidige Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) van de gemeente Asten heeft een looptijd van 2007 tot en met 2011. Wettelijk moet er in alle Nederlandse gemeenten op 1 januari 2013 een (vastgesteld) verbreed gemeentelijk rioleringsplan (vGRP) aanwezig zijn. Bij een vGRP wordt behalve invulling gegeven aan de zorgplicht afvalwater, ook invulling gegeven aan de “nieuwe” zorgplichten hemelwater en grondwater. Samen met de buurgemeente Someren is besloten het vGRP zo gelijktijdig als mogelijk op te stellen. Hierdoor gaan beide gemeenten (Asten en Someren) het v-GRP in dezelfde periode opstellen en worden eventuele kansen om door samenwerking effectiever aan de slag te kunnen, gesignaleerd en benut.

De samenwerking richt zich voornamelijk op de operationele aspecten van het rioleringsbeheer. Ten aanzien van het rioleringsbeleid worden de twee vGRP's zoveel mogelijk op elkaar afgestemd. Dit betekent niet dat het beleid volledig hetzelfde moet zijn (geen doel op zich). Het worden dan ook twee losse plannen. Door samenwerking met de gemeente Someren vermindert de kwetsbaarheid van de organisaties en wordt een hogere kwaliteit van de dienstverlening naar burgers en bedrijven bereikt. Ook wordt een besparing op de personele en financiële middelen door samenwerking verwacht. In het verdere samenwerkingstraject moet dit blijken. De looptijd van het nieuwe vGRP is van 2012 tot en met 2017, een periode van 6 jaar.

Vanuit de *Wet Milieubeheer* zijn alle gemeenten verplicht een Gemeentelijk Rioleringsplan op te stellen. Daarnaast is, met het in werking treden van de *Wet verankering en bekostiging gemeentelijke watertaken* (kortweg: *Wet gemeentelijke watertaken*) in januari 2008, een aantal nieuwe zorgplichten expliciet op gemeenten afgekomen. Eind 2009 is deze wet integraal opgenomen in de *Waterwet*, welke een achttal wetten op het gebied van water integreert. Voorheen richtte de rioleringszorg zich ‘slechts’ op de aanleg, beheer en onderhoud van het stedelijk afvalwatersysteem (de riolering). Dit systeem verwerkt al het afvalwater afkomstig van huishoudens en bedrijven en de waterstromen die daarmee mengen (zoals: afvloeiend hemelwater, grondwater, etc.). Sinds januari 2008 heeft de gemeente een expliciete zorgplicht voor:

Afvalwater:

- vuilwaterstromen afkomstig van huishoudens en bedrijven en alle verontreinigde waterstromen die zich hiermee mengen.

Hemelwater:

- voorheen was dit onderdeel van het afvalwater. Nu is dit een vernieuwde zorgplicht. De gemeente dient hemelwater op doelmatige wijze in te zamelen en te verwerken, daar waar de perceelseigenaar dit redelijkerwijs niet zelf kan. Achterliggende gedachte is dat op de lange termijn in toenemende mate vuilwater en (schoon) hemelwater worden ontvlochten.

Grondwater:

- deze zorgplicht is geheel nieuw. De gemeente dient te voorkomen dat structureel nadelige gevolgen ontstaan als gevolg van een (te) hoge grondwaterstand op de aan de grond gegeven bestemming. Afhankelijk van de lokale grondwatersituatie (bijvoorbeeld bij structureel hoge grondwaterstanden) kan dit betekenen dat de

gemeente in de openbare ruimte voorzieningen moet treffen om de grondwatersituatie te verbeteren.

De bovenstaande beschrijvingen zijn de zorgplichten zoals de wetgever ze heeft geformuleerd. De werkelijke (vernieuwde) zorgplichten zijn open geformuleerd om de discussie op gang te brengen. Met name in de zorgplichten voor hemel- en grondwater laat de zorgplichtformulering ruimte voor eigen afwegingen; het is aan gemeenten zelf om hierin keuzes te maken.

Door invulling te geven aan de nieuwe, verbrede, zorgplichten wordt tegenwoordig gesproken van een verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP). De gemeente Asten is in 2011 gestart met het opstellen van het vGRP en bijbehorende notities. Onderdeel van dit traject is deze notitie. Het vGRP treedt in werking na vaststelling door de raad medio 2012 en is geldig tot en met 2017.

Deze notitie betreft de evaluatie van het huidige beleid en geformuleerde maatregelen, zoals beschreven in het vigerende GRP 2007-2011 en het waterplan. We hebben hierbij ook de Waterschappen, de Provincie en Brabant Water betrokken om zowel binnen als buiten de gemeente een breed inzicht te krijgen.

1.2 Leeswijzer

In deze notitie gaan de hoofdstukken 2, 3 en 4 in op de evaluatie van de maatregelen en onderzoeken zoals ze respectievelijk in het GRP 2007-2011 en het Waterplan zijn beschreven. In hoofdstuk 5 komt de evaluatie van de gestelde doelen uit het GRP en het Waterplan naar voren. In hoofdstuk 6 komen de veranderingen ten opzichte van de 'traditionele' rioleringszorg aan de orde. Het 7^e hoofdstuk bevat de gemeentelijke visie op de zorgplichten en gaat vervolgens in op mogelijke uitwerkingen (ambitioniveaus) voor de toekomst. De nota besluit met een financiële analyse op hoofdlijnen van de gevolgen van nieuw beleid.

2 EVALUATIE GRP 2007-2011

2.1 Algemeen

De gemeente heeft haar gemeentelijk rioleringsbeleid vastgelegd in het GRP 2007-2011. De gemeente legt riolering aan vanuit een drieledige maatschappelijke verantwoordelijkheid; namelijk:

- Het duurzaam beschermen van de volksgezondheid;
- Het op peil houden van de kwaliteit van de leefomgeving;
- Het duurzaam beschermen van natuur en milieu.

De gemeente Asten heeft in totaal ruim € 52 miljoen (vervangingswaarde) aan voorzieningen in eigendom en beheer. De Benchmark Rioleringszorg berekende een hogere vervangingswaarde (€ 73 miljoen), doordat daar is gerekend met hogere eenheidsprijzen.

De doelstellingen op het gebied van emissie beperking en hydraulische afvoercapaciteiten zijn in de voorafgaande periode reeds gehaald. In de periode 2007-2011 heeft de gemeente daardoor vooral ingezet op het versterken van goed beheer en onderhoud van de riolering én op het voorbereiden op het in werking treden van de nieuwe zorgplichten.

De kernpunten bestonden vooral uit:

- Beheer en onderhoud van de voorzieningen versterken en verder op peil brengen;
- Kennis van het rioolstelsel verbeteren via uitvoering van extra inspecties en een meetprogramma;
- Gegevensbeheer verbeteren;
- Actief omgaan met afkoppelen van verhard oppervlak bij rioleringsprojecten;
- Versterken van de samenwerking met het waterschap in de afvalwaterketen.

2.2 Stand van zaken maatregelen en acties GRP 2007-2011

In het GRP heeft de gemeente Asten maatregelen, onderzoeken en op te stellen plannen benoemd. Deze maatregelen vormen samen de strategie waarmee de doelstellingen behaald dienen te worden.

In de onderstaande tabel worden de maatregelen en acties uit het GRP samengevat. De volgende symbolen worden gebruikt om aan te geven of de maatregel/actie wel of niet is uitgevoerd.

	Uitgevoerd
	In uitvoering/continu proces
	In voorbereiding
X	Niet meer van toepassing of achterhaald.
	Uitgesteld

Omschrijving	Status	Toelichting
VOORBEREIDING VERBREDE WATERTAKEN		
1	Uitvoeren evaluatie GRP in 2009 om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen.	 In 2009 is geen evaluatie uitgevoerd. In voorbereiding op het vGRP en parallel aan het opstellen van het vGRP worden diverse plannen opgesteld en onderzoeken uitgevoerd. Relevante zaken worden in het vGRP opgenomen
AANLEG BIJ BESTAANDE BEBOUWING		
2	Uitvoeren controles op het al dan niet aangesloten zijn op de riolering	 Dit gebeurde jaarlijks steekproefsgewijs. Gemeente is nu bezig met een inhaalslag.
AANLEG BIJ NIEUWE BEBOUWING		
3	Verplichting tot aansluiten riolering kenbaar maken bij bouwaanvragen	 Lopende procedure
4	Uitvoeren watertoets bij nieuwbouw	 Gangbare werkwijze
5	Toepassen best toepasbare techniek volgens beslisboom afkoppelen van het waterschap	 Bij de hemelwaterverwerking bij nieuwbouwgebieden wordt per situatie een afweging gemaakt welke techniek de best toepasbare is. Het waterschap heeft hiervoor geen beslisboom.
6	Toepassen verschillende kleuren riolering voor hemelwater en vuilwater en deze verplichting opnemen in de bouwvergunning	 Voor het gescheiden rioleren van nieuwe panden worden twee kleuren gebruikt. Dit wordt voorgeschreven in de vergunning
7	Kostendekkend tarief doorberekenen bij aansluiting van nieuwbouw in het buitengebied op het drukrioleringssysteem	 Bij het realiseren van nieuwe aansluitingen worden alle kosten verhaald op degene die de aansluiting aanvraagt
AANLEG TER VERBETERING		
8	Vergroten riolering Monseigneur de Dubbeldenstraat	 In uitvoering, tevens afkoppelen
8a	Vergroten riolering Burgemeester Wijnenstraat	 In voorbereiding
9	Vergroten riolering Langstraat	 In voorbereiding
10	Vervangen ei-vormige riolering Prins Bernhardstraat t.h.v. Burgemeester Frenkenstraat	 uitgevoerd
11	Vervangen riolering laatste stuk Logtenstraat	 uitgesteld
BEHEER BESTAANDE VOORZIENINGEN		
12	Uitvoeren visuele inspectie (15 km / jaar)	 Inhaalslag Uitgevoerd, verder coninu poces. Een structurelere aanpak in het verwerken van inspectieresultaten moet nog opgesteld worden
13	Reinigen stelsel	 Inhaalslag Uitgevoerd, verder coninu poces. Het reinigingsprogramma volgt het schema van inspecties
14	Uitvoeren reparaties en deelrenovaties op basis van inspectieresultaten	 Lopende procedure. Incidenteel voorkomende ernstige schades worden hersteld. Grotere reparaties worden afgestemd met herinrichtingen en reconstructies

15	Inspecteren en reinigen pompkelders van de gemalen (2x / jaar)		De pompkelders worden jaarlijks tweemaal gereinigd. Regulier onderhoud vindt gelijktijdig plaats. De aankomende periode wordt het gemalenbeheer verder gestructureerd.
16	Inspecteren en reinigen pompputten van de drukriolering		Jaarlijks worden de pompputten eenmaal gereinigd. Het onderhoudscontract hiervoor loopt nog tot 2021
17	Controle en onderhoud aan randvoorzieningen (2x / jaar)		Gangbare praktijk. Aan de optimale werking van de randvoorziening aan de Beatrixlaan wordt getwijfeld. Tijdens de planperiode van het vGRP wordt hiernaar een onderzoek gedaan
ONDERZOEK EN PLANNEN			
18	Bijwerken beheergegevens		Dit gebeurt. Er is behoefte aan een actualisatie van de basisgegevens van de putten. Hiervoor wordt een inmeetprogramma opgestart.
19	In eigen beheer nemen beheerpakket	✓	Afgerond, overgestapt van GBI naar DG Dialog
20	Verwerken revisiegegevens	✓	Afgerond
21	Uitvoeren metingen		Momenteel wordt bemeten op Spoor 1 (CIW). Hierin is een verbetering te maken, zodat uitkomsten voldoende betrouwbaar zijn. In samenwerking met andere gemeenten en het waterschap wordt hieraan gewerkt. Meetresultaten worden (daar waar mogelijk) meegenomen in het BRP dat momenteel geactualiseerd wordt. Als uitvloeisel van de optimalisatiestudie afvalwatersysteem (OAS) en het afvalwaterakkoord (Awa) zullen in de toekomst tevens Spoor 2 metingen worden uitgevoerd.
22	Actualiseren BRP		Momenteel wordt gewerkt aan het actualiseren van het BRP
23	Opstellen afkoppelplan	✓	Afkoppelvisie is opgesteld verdere uitwerking vindt momenteel plaats.
24	Structureel overleg met relevante diensten	✓	In het kader van de Watertoets vindt regulier en projectmatig overleg plaats. Dit verloopt goed. Handhaving op ongewenste lozingen op de riolering is momenteel een inhaalslag lopende en moet structureel worden
25	Vormgeven samenwerking afvalwaterketen	✓	In het kader van het samenwerken in de waterketen is de gemeente actief in samenwerking op het gebied met meten en monitoren a.g.v. OAS en Awa. Verder is met de gemeente Someren, in het licht van het opstellen van het vGRP, verkend waar een verder gaande samenwerking mogelijk is Middels de businesscase "Verkenning mogelijkheden voor samenwerking in de gemeentelijke watertaken tussen de

			peelgemeenten" is verdergaande samenwerking verkend. Momenteel wordt een mogelijke samenwerking in de Brabantse Peel verder uitgewerkt.
--	--	--	---

3 EVALUATIE BENCHMARK 2010

3.1 Algemeen

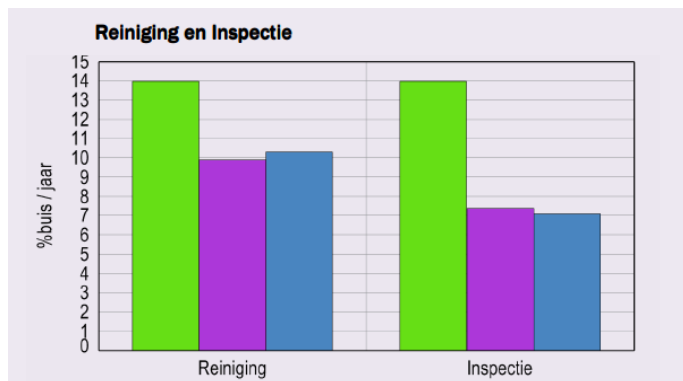
De Stichting RIONED voerde in 2010 de eerste landelijke Benchmark Rioleringszorg uit. In deze Benchmark keek RIONED naar de verschillende aspecten van de rioleringszorg. De uitkomsten zijn in het koepelrapport "Riolering in Beeld" samengevat. Per gemeente is een samenvatting gemaakt; de gemeenterapporten.

Gebiedsvergelijkingen

- Asten (Gmt. 743)
- Vergelijkbare gemeentegrootte als Asten
- Vergelijkbare stedelijkheid als Asten
- Vergelijkbare stelselleeftijd als Asten
- Vergelijkbare bodemsoort als Asten
- Nederland

3.2 Resultaten Benchmark

Uit de Benchmark blijkt dat Asten over relatief veel gemengde riolering en drukriolering beschikt. In de afgelopen jaren is een inhaalslag gedaan op het reinigen en inspecteren van de aanwezige riolen.

Asten beschikt over een GRP (wettelijk verplicht), een waterplan, ze heeft een OAS (Optimalisatiestudie AfvalwaterSysteem) uitgevoerd en ze heeft bestuurlijke afspraken over de afvalwaterketen vastgelegd in een afvalwaterakkoord. Het afkoppelen is sinds het opstellen van het vorige GRP verder vormgegeven.

Planvormen en samenwerking

	Gmt.	NL
Gemeentelijk rioleringsplan	ja	100%
Waterplan	ja	73%
Optimalisatiestudie afvalwatersysteem	ja	58%
Afvalwaterakkoord/bestuurlijke afspraken	ja	73%
Afkoppelplan	nee	46%

Asten heeft haar beleid en geplande maatregelen vastgelegd in een waterplan en het (wettelijk voorgeschreven) GRP. Er zijn bestuurlijke afspraken met het waterschap over optimalisatie van de afvalwaterketen.

De gemeente heeft, wat bezetting betreft, een kleinere binnendienst dan gemeenten van vergelijkbare grootte en gemeenten met eenzelfde grondslag. In de buitendienst is de bezetting iets ruimer dan gemiddeld. Landelijk gezien geldt dit overigens niet.

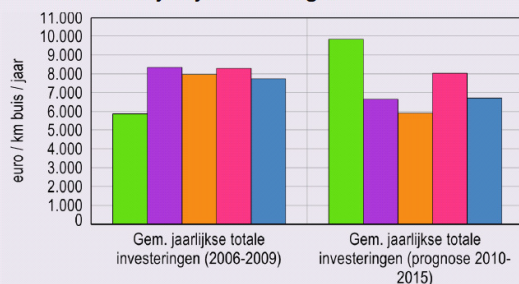
Personele formatie binnen- en buitendienst

	Gmt.	groot. 2	bodem. 1	NL
Binnendienst (fte per 100 km systeembuis)	1,0	1,6	1,3	1,4
Buitendienst (fte per 100 km systeembuis)	1,0	0,9	0,8	1,0

De formatie binnendienst is gedefinieerd inclusief vaste inhuur en exclusief tijdelijke inzet op projectbasis. Uw gemeente heeft een relatief lage formatie binnendienst. Uw buitendienst is conform het landelijke gemiddelde.

De totale investeringen zijn lager gebleken dan gemiddeld. De aankomende jaren staan er meer investeringen op de planningen dan gemiddeld.

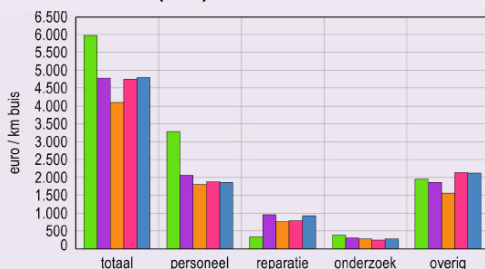
Gemiddelde jaarlijkse investeringen

De gemiddelde investering per jaar over de jaren 2006 t/m 2015 van Asten worden hier vergeleken met de referentiegroepen en het landelijk gemiddelde. De investeringen zijn uitgedrukt per km buis vrijvervalrool.

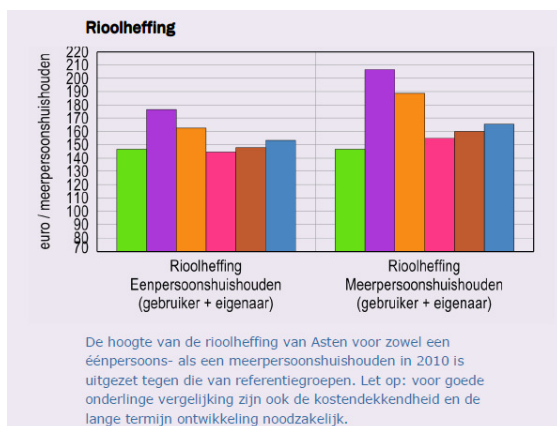
De totale beheerkosten zijn, mede doordat de beleidsmedewerker gedetacheerd was, hoger in de landelijk vergelijking.

Beheerkosten (2009)

Beheerkosten zijn kosten voor beheer, personeel, onderzoek, reparaties en overig (zoals aan riolering toegerekende kosten voor straatvegen, bestrating, baggeren). De beheerkosten per km buis in 2009 zijn hoog in vergelijking met het landelijk gemiddelde.

De riolheffing is zowel in de regio als landelijk relatief laag.

4 WATERPLAN 2006

4.1 Algemeen

In 2006 heeft de gemeenteraad van Asten het Waterplan Asten vastgesteld. Het Waterplan is een (kaderstellend) beleidsplan waarin gemeente Asten, het waterschap Aa en Maas, de provincie Noord-Brabant en Brabant Water gezamenlijk hun visies op het water in het stedelijk gebied vastleggen. De zaken die relevant zijn voor het vGRP zullen integraal in het vGRP worden overgenomen.

In dit hoofdstuk komt de stand van zaken van de maatregelen uit het Waterplan naar voren. Het betreft hier maatregelen waarvoor de aanleiding óf medewerking bij de discipline 'water' ligt. Voor gedetailleerdere omschrijvingen per project wordt verwezen naar het elfde hoofdstuk van het Waterplan.

4.2 Stand van zaken maatregelen Waterplan

	Uitgevoerd
	In uitvoering/continu proces
	In voorbereiding
X	Niet meer van toepassing of achterhaald.
	Uitgesteld

		Initiatief-nemer	Status	Toelichting
P1	P1A en P1B Europese KRW	Gemeente	✓	Bij de uitvoering is meegelift op de uitvoering van EVZ maatregelen. Het opstellen van de afkoppelvisie hoort hier ook bij (zie punt 23 evaluatie GRP).
P2	Waterbewustwording en communicatie richting burgers	Gemeente	✓	Website is actief. Ook zal de gemeente met burgers blijven communiceren in het kader van concrete projecten (project-specifieke communicatie)
P3	Intensieve en effectieve communicatie tussen de waterpartners	Gemeente	✓	Het gebiedsproces i.h.k.v de Europese KRW, is voortgezet.
P4	De waterkoeler als communicatiemiddel	Brabant Water	X	Niet gebeurd
P5	Gezamenlijke waterrekening	Brabant Water	X	Het instellen van één gezamenlijke waterrekening levert onvoldoende efficiencyvoordeel op.
P6	Schoon Water	Brabant Water	✓	Gemeente maakt gebruik van de DOB-methode wat betreft onkruidbestrijding

P7	RWZI Meijel	Waterschap		In voorbereiding samen met waterschap Peel en Maasvallei en Waterschapsbedrijf Limburg.
P8	De Bleken	Waterschap		De planvoorbereiding loopt. Uitvoering komt daarna aan bod
P9	Anti verdroging stuwen	Gemeente		Hangt samen met P8
P10	Masterplan Kasteellandschap Asten	Gemeente	✓	Uitgevoerd
P11	EVZ Eeuwselseloop	Gemeente		Het gedeelte van de golfbaan is uitgevoerd, het overige gedeelte is nagenoeg gereed
P12	Compensatie effecten glastuinbouw Waardjesweg	ZLTO	X	Niet gebeurd.
P13	Aanleg EVZ / beekherstel Astense Aa	Waterschap		Planvorming is afgerond. Uitvoering waarschijnlijk in 2012-2013
P14	Regionale / landelijke waterberging Diesdonk	Waterschap		Planvorming bijna afgerond. Uitvoering waarschijnlijk medio 2013
P15	Inrichtingsplan (bestek) beekdal Aa en vervolgens uitvoering	Waterschap		Maatregel uitgesteld
P16	Inrichtingsplan (bestek) Beekerloop	Gemeente	✓	De Bekerloop is geherprofileerd, waarmee de knelpunten zijn opgelost en er geen wateroverlast ontstaat. De Beekerloop blijft een aandachtspunt bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.
P17	Masterplan afkoppelen	Gemeente	✓	Loopt parallel aan opstellen vGRP. Afronding begin 2012
P18	Masterplan Stedelijk Wateropgave	Gemeente	✓	Door het waterschap is een knelpuntenanalyse uitgevoerd. Uit deze analyse blijkt dat er (na herprofilering Beekerloop) geen knelpunten meer zijn bij "maatgevende buien". De Beekerloop blijft een aandachtspunt bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.
P19	Herziening GRP en aanpakken huidige knelpunten in de riolering	Gemeente	✓	Uitvoering in 2012
P20	Monitoring programma grondwater standen	Gemeente	✓	Monitoring is nog erg beperkt, nadere aandacht nodig in planperiode vGRP
P21	Afvalwater Optimalisatiestudie	Waterschap	✓	Afgerond
P22	Saneren en beheren bodem bij reconstructie	Gemeente		Loopt, continu proces

5 EVALUATIE DOELSTELLINGEN

5.1 Algemeen

Dit hoofdstuk gaat dieper in op de doelstellingen zoals die aan het dagelijks beheer en het functioneren van de riolering (én hemel- en grondwatervoorzieningen) zijn gesteld. Ook komen de doelstellingen gesteld in het Waterplan aan bod.

5.2 Doelen GRP 2007-2011

De gemeente voert haar taken voor de rioleringszorg uit met het besef van de drie maatschappelijke belangen:

- Het duurzaam beschermen van de volksgezondheid;
- Het op peil houden van de kwaliteit van de leefomgeving;
- Het duurzaam beschermen van natuur en milieu (bodem, grond- en oppervlaktewater).

In het GRP 2007-2011 zijn, op basis van wettelijke verplichtingen en de gemeentelijke visie op de taken, de volgende zes doelen gesteld:

1. Inzameling van het binnen gemeentelijk gebied geproduceerde afvalwater;
2. Inzameling van het hemelwater dat niet mag of kan worden gebruikt voor de lokale waterhuishouding (perceelsniveau);
3. Transport van het ingezamelde water naar een geschikt lozingspunt;
4. Ongewenste emissies naar oppervlaktewater, bodem en grondwater zoveel mogelijk voorkomen;
5. Zo min mogelijk overlast voor de omgeving veroorzaken (in de breedste zin van het woord);
6. Doelmatig beheer en een goed gebruik van de riolering.

Op basis van de verschillende maatregelen, acties en onderzoeken is de huidige stand van zaken in beeld gebracht wat betreft de rioleringszorg (zie hoofdstuk 2). Veel maatregelen zijn momenteel in uitvoering en/of een (onderdeel van een) continu proces.

De volgende verbeteringen zijn wenselijk en dienen als input voor het vGRP:

- Verbeterslag in het verwerken van inspectieresultaten (o.a. aan de hand hiervan vervangings- en renovatieplanningen opzetten);
- Meten en monitoring verbeteren om beter inzicht te krijgen in het functioneren van riolering en grondwater t.b.v. betere investeringsoverwegingen (vervanging, renovatie en uitbreiding).
- Gemalenbeheer structureren;
- Inmeten basisgegevens (rioolputten);

- Uitwerken samenwerking met Brabantse Peelgemeenten en Waterschap Aa en Maas.

5.3 Doelen Waterplan

De maatregelen in het Waterplan hebben bijgedragen in het realiseren van de doelstellingen. In het vierde hoofdstuk zijn de maatregelen en activiteiten naar voren gekomen. De doelstellingen in het Waterplan hebben betrekking op zowel het watersysteem als de waterketen. De doelstellingen richten zich op 2015 en zijn als volgt:

1. Veerkrachtig en duurzaam watersysteem;
2. Optimaal functionerende waterketen;
3. Effectieve waterorganisatie;
4. Hoog ontwikkeld waterbewustzijn en watercommunicatie.

De maatregelen (hoofdstuk 4) zijn voor het grootste gedeelte uitgevoerd. Enkele maatregelen bevinden zich in de planvormingsfase. Echter, na de planvorming komen ook deze maatregelen in uitvoering. Het inrichtingsplan voor het beekdal van de Aa is uitgesteld.

6 VAN GRP NAAR VERBREED GRP

6.1 Algemeen

De gemeente heeft sinds januari 2008 te maken met de afvalwaterzorgplicht en twee nieuwe zorgplichten: de hemelwaterzorgplicht en de grondwaterzorgplicht. In dit hoofdstuk worden de drie zorgplichten en de overgang van de oude situatie (GRP) naar de nieuwe situatie (vGRP) belicht.

6.2 Gemeentelijk kader

6.2.1 De zorgplicht afvalwater toegelicht

In de oude wetgeving bestond de gemeentelijke zorgplicht uit doelmatige inzameling en transport van *afvalwater*. De nieuwe wetgeving vervangt deze zorgplicht door bij het *afvalwater* onderscheid te maken in *afvalwater* en *afvloeiend hemelwater*. Door dit onderscheid te maken kan beter ingespeeld worden op tal van recente beleidsontwikkelingen waaronder het ontvlechten van de rioleringsystemen (scheiden van afvalwater en hemelwater) door het aanleggen van 2 systemen. Over de gemeentelijke afvalwaterzorgplicht is nu, over het algemeen, het volgende te stellen.

De oude zorgplicht is gesplitst in twee nieuwe zorgplichten:

- een zorgplicht voor inzameling en transport van afvalwater.
Afwalwater is in de nieuwe terminologie huishoudelijk afvalwater, bedrijfsafvalwater en al het andere water wat daarmee eventueel gemengd wordt. Dit kan bijvoorbeeld ook verontreinigd hemelwater zijn, dat via kolken in het riool terecht komt;
- een zorgplicht voor doelmatige inzameling en verwerking van afvloeiend hemelwater, dat de perceelseigenaar niet redelijkerwijs zelf kan verwerken.

Andere wijzigingen in de afvalwaterzorgplicht zijn:

- de gemeente kan zelf kiezen via welke voorzieningen ze haar zorgplicht invult, zowel voor de bebouwde kom als voor het buitengebied. In de oude zorgplicht kon ze de zorgplicht strikt genomen alleen via riolering invullen, individuele afvalwatervoorzieningen (IBA's) waren formeel niet mogelijk in de bebouwde kom;
- de keuze voor een smalle, traditionele óf een verbrede afvalwaterzorgplicht maakt de gemeente primair zelf in het vGRP (hoe deze zorg vast te leggen). Vroeger moest dit volgens een VROM-circulaire uit 2004 via een door het Waterschap en de provincie goedgekeurd saneringsplan;
- IBA's (Individuele Behandelingsinstallaties van Afvalwater) die gemeenten beheren (zowel binnen als buiten de kernen) kunnen ze in de nieuwe wetgeving ook formeel uit de rioolheffing bekostigen. (de gemeente Asten heeft overigens geen IBA's in beheer).

6.2.2 De zorgplicht hemelwater toegelicht

De nieuwe wetgeving geeft gemeenten een zorgplicht voor doelmatige inzameling en verwerking van hemelwater. Het gaat hierbij om hemelwater dat perceelseigenaren "redelijkerwijs" niet zelf kunnen verwerken. In de oude wetgeving was de gemeente ook al impliciet voor hemelwaterinzameling verantwoordelijk. De nieuwe zorgplicht legt

de nadruk op de verantwoordelijkheid van de perceelseigenaar om het hemelwater zoveel mogelijk zelf te verwerken.

De wetgeving en zorgplichtformulering geven in het algemeen aan dat de uitwerking uit twee stappen bestaat:

- de gemeente moet beoordelen in welke situaties we redelijkerwijs van de particulier kunnen vragen om zelf het hemelwater aan de bron te verwerken;
- indien verwerking van het hemelwater aan de bron “redelijkerwijs” niet mogelijk is moet de gemeente voorzieningen treffen om het overtollige hemelwater af te voeren via een gemeentelijk systeem.

Als het niet mogelijk is voor de perceelseigenaar om het hemelwater zelf te verwerken, treedt de gemeentelijke zorgplicht in werking. Hierbij gaat het dus om het aanbieden van een voorziening. We kunnen de zorgplicht zowel invullen via een gemengd systeem als via een gescheiden systeem. De wetgeving en het rijksbeleid verplichten de gemeente niet tot gescheiden inzameling. Doelmatigheid is het centrale criterium bij de te maken keuzes verderop in deze paragraaf.

Er zijn belangrijke verschillen met de oude wetgeving.

De nieuwe wetgeving:

- gaat uit van het principe dat de perceelseigenaar zoveel mogelijk zelf het hemelwater verwerkt bij de bron;
- geeft gemeenten een expliciete zorgplicht voor doelmatige inzameling en verwerking van hemelwater dat perceelseigenaren redelijkerwijs niet zelf kunnen verwerken;
- geeft de gemeente de verantwoordelijkheid om te bepalen wanneer dit redelijkerwijs van de perceelseigenaar gevraagd mag worden;
- gaat er vanuit dat hemelwater in de meeste gevallen schoon genoeg is om zonder behandeling in het milieu terug te laten vloeien;
- maakt het de gemeente mogelijk om *per verordening* regels te stellen aan de aanbieding van hemelwater door perceelseigenaren. De modelverordening van de VNG is recent pas geleden opgesteld en richt zich op het verplicht scheiden van afvalwater en schoon hemel- en grondwater en het infiltreren hiervan. Op dit moment doen enkele gemeenten hier ervaringen mee op.

6.2.3 De zorgplicht grondwater toegelicht

In de nieuwe wetgeving krijgen gemeenten een zorgplicht voor het in het openbaar gemeentelijke gebied treffen van maatregelen om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken. Dit geldt voor zover gemeentelijke maatregelen doelmatig zijn en het niet de verantwoordelijkheid van het Waterschap of de Provincie is om maatregelen te nemen. De grens tussen de verantwoordelijkheid is niet heel scherp getrokken, duidelijk is wel dat het Waterschap via onder andere peilbesluiten verantwoordelijk is voor de grondwaterstanden in landelijk gebied, ook is duidelijk dat de Provincie verantwoordelijk is voor het diepe grondwater.

‘Nadelige gevolgen’ en ‘structureel’ zijn uiterst vage begrippen. Het is aan de gemeente om over de invulling ervan onderbouwde keuzes te maken.

6.2.4 De taken communicatie, samenwerking en overige zaken toegelicht

De wetgeving geeft aan dat de burger met (grond-)wateroverlast bij de gemeente terecht moet kunnen. De gemeente treedt op als het eerste aanspreekpunt (loket) voor de burger, ook als de verantwoordelijkheid valt onder waterschap of provincie.

Onlangs heeft de adviescommissie Water haar adviezen aan de Minister aangeboden. De commissie stelt hierin dat 'riolerend Nederland' de aankomende jaren miljoenen Euro's kan besparen in de keten door samenwerking. De gemeente Asten conformeert zich hieraan. Aan Someren hebben we een kundige en waardevolle buur. Tijdens het opstellen van dit document heeft de gemeente daarom ook buurgemeente Someren volop betrokken. Medewerkers van diverse afdelingen én de wethouders van de vakgebieden hebben in een sessie gekeken naar mogelijkheden in de werkprocessen waarbij de beide gemeenten kunnen samenwerken (zie hoofdstuk 7). De uitkomsten van de werksessies zijn één van de uitgangspunten voor het opstellen van het vGRP. Naast de samenwerking met Someren kan tevens de samenwerking met de Brabantse Peelgemeenten worden aangehaald. De gemeenten Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Helmond, Laarbeek en Someren hebben recent de mogelijkheden voor samenwerking verkend. Deze verkenning wordt momenteel verder uitgediept, zodat ook nadere afspraken over samenwerking gemaakt kunnen worden.

6.3 Waterbeheerders (waterschappen)

Waterschap Aa en Maas heeft in het Waterbeheerplan 2010-2015 (WBP) "Werken met water voor nu en later" de volgende (maatschappelijke) doelstellingen geformuleerd (zie voor meer informatie: www.aaenmaas.nl):

- veilig en bewoonbaar beheergebied (veiligheid tegen overstromingen);
- voldoende water (genoeg water voor de verschillende landgebruikfuncties);
- schoon water (goed voor mens, dier en milieu);
- natuurlijk en recreatief water (natuurlijk water dat een positieve bijdrage levert aan de leefomgeving).

Doordat het voorkómen van wateroverlast één van de belangrijkste punten van waterbeheer in de 21e eeuw is, is de watertoets een verplicht onderdeel bij ruimtelijke plannen. Het doel van de watertoets is om afstemming tussen waterbeheerder en de initiatiefnemer (welke in sommige gevallen de gemeente kan zijn) te verbeteren en daardoor ruimte voor water te borgen in het plangebied.

6.4 Provincie

Het Provinciaal Waterplan Noord-Brabant 2010-2015 (PWP) "Waar water werkt en leeft" bevat op hoofdlijnen het provinciale waterbeleid binnen en de daartoe behorende aspecten van het provinciale ruimtelijk beleid. In de Waterwet (2009) is opgenomen dat iedere provincie een regionaal Waterplan moet opstellen. De provincies houden daarbij rekening met het landelijke en Europese beleid.

De provincie Noord-Brabant hanteert de volgende hoofddoelstelling voor het waterbeleid:

"De provincie wil dat het water bijdraagt aan een gezonde omgeving voor mens, dier en plant, waarin we veilig kunnen wonen en waar ruimte is voor economische,

maatschappelijke en ecologische ontwikkelingen. Dy vertalen we in de volgende maatschappelijke doelen:

- schoon grond- en oppervlaktewater voor iedereen;
- adequate bescherming van Noord-Brabant tegen overstromingen;
- noord-Brabant heeft de juiste hoeveelheden water (niet te veel en niet te weinig).

6.5 Landelijk

De Vierde Nota waterhuishouding, de Commissie Waterbeheer 21^e eeuw en het Nationaal Bestuursakkoord Water hebben de waterbeheer in Nederland de afgelopen tien jaar een belangrijke impuls gegeven. Dit heeft geleid tot het eerste Nationaal Waterplan (NWP), dat tevens structuurvisie is op basis van de Waterwet en de Wet ruimtelijke ordening en is opgesteld voor de planperiode 2009-2015. Het NWP beschrijft de maatregelen die genomen moeten worden om Nederland ook voor toekomstige generaties veilig en leefbaar te houden en de kansen die water biedt te benutten. Het doel is klip en klaar: "Nederland, een veilige en leefbare delta, nu en in de toekomst".

De Europese Kaderrichtlijn Water, die in 2000 van kracht is geworden, heeft inmiddels geleid tot de eerste Stroomgebiedbeheerplannen 2009-2015 (SGBP). Het gaat hierbij om de SGBP's van de Eems, Maas, Rijndelta (Nederlandse deel) en de Schelde. De gemeente Asten valt onder het SGBP Maas. Van deze SGBP's is een samenvatting gemaakt, die onderdeel uitmaakt van het NWP.

7 DE BLIK OP DE TOEKOMST

7.1 Algemeen

De gemeente wil (en moet) aan de slag met de nieuwe Waterwet en de gemeentelijke zorgplichten in het waterbeheer. We willen de taken, verantwoordelijkheden en keuzes concreet maken. Iedereen binnen de gemeente moet weten wat er gedaan wordt, waarom dat gebeurt, maar ook wat niet en waarom niet. Helderheid, ook voor de perceelseigenaar, is daarbij cruciaal.

Gemeenten en waterschappen staan daarnaast voor serieuze bezuinigingsopgaven in de rioleringssector (waterketen). Deze bezuinigingsopgave is in 2011 vastgelegd in het Nationaal Bestuursakkoord Water en is gebaseerd op het in 2010 uitgevoerde Feitenonderzoek Doelmatig Waterbeheer. Door op een doelmatige wijze samen te werken met andere gemeenten en het waterschap kan er structureel en substantieel bezuinigd worden op de kosten. Verder wordt de kwetsbaarheid verminderd en kennis beter geborgen. De kwaliteit van uitvoeren en dienstverlening kan worden verhoogd.

Als algemeen uitgangspunt hanteert de gemeente het gegeven dat de rioolheffing (welke ze int om de taken te bekostigen) 100% kostendekkend is. Daarmee wordt een duurzame financiering gerealiseerd waarbij de wettelijke kaders doelmatig en optimaal benut worden.

7.2 Afvalwater

7.2.1 Visie

Voor de visie op de afvalwaterzorgplicht is het van belang te onderkennen dat de beleidsvrijheid die in de wetgeving wordt geboden niet zo groot is als bij de grondwater- en hemelwaterzorgplicht. De gemeente heeft de plicht het afvalwater op haar grondgebied in te zamelen en af te voeren. De visie op de afvalwaterzorgplicht is dan ook niet fundamenteel anders dan voorheen. De gemeente Asten streeft een structurele en regelmatige wijze van inspecteren, meten en inventariseren van het rioleringsstelsel na. De gemeente begint met het opstellen van meerjarenplanningen. Daarnaast wordt er niet alleen steeds meer gebruik gemaakt van de hedendaagse (computer) technieken om de benodigde kennis van het rioolstelsel te vergaren en vast te leggen, maar worden er steeds meer manieren gezocht en gevonden om in de toekomst met minder inspanning tot dezelfde resultaten te komen. Op deze wijze is het mogelijk om op een efficiënte wijze de verworven kennis te waarborgen en toe te passen. De continuïteit van een goed beheer wordt hierdoor beter mogelijk gemaakt.

De samenhang tussen de onderhoudskosten van de drukrioleringsystemen in het buitengebied en handhaving krijgen speciale aandacht in de planperiode. De handhaving richt zich in het bijzonder op het voorkomen van foutieve aansluitingen (geen hemelwater op drukrioleringsystemen) en het tegengaan van ongewenste afvalwaterlozingen (bijvoorbeeld afvalwater met grote hoeveelheden vet). Hiermee worden onderhoudskosten bespaard. Ook moeten de inspectiegegevens goed worden beheerd en geanalyseerd worden. Eventuele potentiële gebreken worden opgemerkt en indien nodig in de gaten worden gehouden. Hiermee wordt voorkomen dat er onnodige investeringen worden gedaan aan de riolering.

7.2.2 Ambities

Ten opzichte van het in het verleden gevoerde rioleringsbeleid kunnen we stellen dat er voor de afvalwaterzorgplicht duidelijk sprake gaat zijn van een koerswijziging. In de afgelopen 10 tot 15 jaar heeft het accent voor deze zorgplicht gelegen op het saneren van ongezuiverde afvalwaterlozingen in het buitengebied. Ook het terugdringen van de vuiluitwerp vanuit de overstorten van het rioolstelsel (uitvoering van de zogenaamde basisinspanning), het oplossen van hydraulische knelpunten en nieuwe aanleg (uitbreidingen) hebben veel aandacht gekregen. De verwachting is dat de pieken in woningbouw afvlakken en dat de nadruk meer komt te liggen op het in stand houden van aangelegde rioolssystemen en dus, voldoende middelen te reserveren voor het uitvoeren van vervangingsmaatregelen. De oudste rioolleidingen in Asten liggen al circa 60 tot 70 jaar in de grond. De totale vervangingswaarde van het rioolstelsel is (in het GRP 2007-2011) geraamd op ruim 52 miljoen euro. Momenteel is gemiddeld een jaarlijks investeringsbudget beschikbaar van circa 1,0 miljoen euro om het rioolstelsel in stand te houden (vervanging en renovatie). Het vervangings- c.q. renovatiebudget drukt de zwaarste stempel op de hoogte van de rioolheffing. De totale vervangingswaarden en de hoogte van het investeringsbudget voor het in stand houden van het rioolstelsel wordt nader onder de loep genomen in het verdere planproces van het verbreed GRP. Bij het vaststellen van dit investeringsbudget wordt waar mogelijk uitgegaan van sleufloze renovatietechnieken (zoals kousreliningen) om zodoende de kostenstijging te beperken. Verder wordt bij het toepassen van een sleufloze renovatietechniek geen hemelwater afgekoppeld (zie ambitie hemelwaterzorgplicht).

In bestaande gebieden kan de gemeente kiezen voor het versneld ontvlechten van afval- en hemelwater. Dit speelt in gebieden met gemengde stelsels. Versneld ontvlechten betekent dat de bestaande infrastructuur wordt aangepast op het gescheiden afvoeren van waterstromen. Dit versneld vervangen van de riolering leidt tot kapitaalvernietiging en is dus niet doelmatig. Gemeente kan er echter ook voor kiezen om het huidige beleid voort te zetten. Hierbij gaat de gemeente door met het ontvlechten van bestaande gemengde situaties wanneer grootschalige herinrichting of reconstructie van het openbare terrein plaatsvindt, waarin ook aanpassingen van de riolering meegenomen kunnen worden door bijvoorbeeld het oplossen van hydraulische knelpunten (wateroverlast). Dit aspect komt verder aan bod in paragraaf 7.3.

Gemeente kan ervoor kiezen om het dagelijkse beheer van ons rioolstelsel, met het oog op de toekomst en de toenemende noodzaak voor efficiëntie en doelmatigheid, op de volgende punten naar een hoger niveau te brengen:

- goed vastleggen en bijhouden van (wijzigingen in) basisgegevens;
- optimaliseren van de rioolstelsels, in eerste instantie via het meetprogramma door het functioneren van rioolstelsels te analyseren;
- beheer en onderhoud van de bijzondere constructies zoals bijvoorbeeld gemalen, stuwconstructies en overstorten te structureren. (planmatig en in het vGRP jaarlijkse, vaste, budgetten vastleggen).

Wanneer de gemeente Asten bovenstaande zaken niet uitvoert is dat ze mogelijk maatregelen treft gebaseerd op:

- (te) weinig inzicht in de werkelijke kwaliteitstoestand van de riolering;
- (te) beperkt inzicht in het werkelijk functioneren van de riolering;

- (te) beperkte beschikbaarheid van basisgegevens;
- (te) beperkt inzicht in de toestand en functioneren van bijzondere constructies;
- het uitvoeren van berekeningen gebaseerd op onnauwkeurige en/of incomplete gegevens.

Het gevolg hiervan kan zijn dat financiële middelen niet optimaal worden ingezet.

Op grond van de doelstellingen, de stand van zaken met betrekking tot de afvalwaterzorgplicht, stelt gemeente voor om het huidige beleid uit het GRP voort te zetten waarbij we de volgende punten extra aandacht geven:

- een meer structurele aanpak van het beheer, onderhoud en vervanging van de bijzondere objecten in het systeem zoals onder andere de gemalen en drukriolering, zorgdragen voor een gestructureerde uitvoering van beheerwerkzaamheden die met de bijzondere objecten samenhangen (**A.1; lage ambitie**);
- het verder uitwerken van een meetplan en inrichten van meet- en monitoringsvoorzieningen zodat meer inzicht wordt verkregen in het hydraulisch functioneren van het rioolstelsel. Het meet- en monitoringsplan wordt in regionaal verband uitgewerkt en is een project dat voortkomt uit de Optimalisatiestudie Afvalwater Systeem van de gemeenten Deurne, Asten, Someren en waterschap Aa en Maas. Dit project is vastgelegd in het afvalwaterakkoord. (**A.2; gemiddelde ambitie**);
- op structurele basis evalueren en opnieuw uitwerken van de meer grootschalige maatregelenplannen (meerjarenperspectief), in samenwerking met andere vakdisciplines (bijvoorbeeld wegen en groen). Zorgdragen voor een gestructureerde uitvoering van deze plannen en de maatregelen die daaruit naar voren komen (afstemming van reparaties, renovaties en vervangingen);
- onderzoek doen naar het effect van toenemende vervangingsinvesteringen zodat afwegingen voor vervanging of renovatie goed kunnen worden gemaakt niet alleen op basis van resultaten van inspecties. Recent opgestart onderzoek aan de TU-Delft voor dit onderwerp wordt gevolgd (**A.3; gemiddelde ambitie**);
- verbeteren van de basisgegevens van de rioleringsvoorzieningen. De basisgegevens van het rioolstelsel dienen compleet en actueel beschikbaar te zijn. De gemeente is voornemens om de coördinaten en hoogtes van de putdeksels (en buizen) in te meten in de gebieden waar de gegevens niet voldoende betrouwbaar zijn. Het beheren van de basisgegevens is een continu proces en essentieel voor het bepalen van de meest doelmatige investeringen. Het beheren van de basisgegevens gebeurt in het softwareprogramma DG Dialog van Grontmij. In het vGRP wordt nogmaals het belang van goede en juiste basisgegevens benadrukt. (**A.4; lage ambitie**).

Het op structurele basis evalueren en opnieuw uitwerken van de meer grootschalige maatregelenplannen is geen nieuw beleid ten opzichte van het verleden, de gemeente moest altijd al voldoende middelen vrijmaken om het rioolstelsel in stand te houden. De komende decennia wordt een verhoogde inspanning geleverd vanwege de leeftijdsopbouw van het rioolstelsel en het gegeven dat delen van het rioolstelsel aan het einde van de levenscyclus zitten. Veel riolering is namelijk aangelegd in de jaren 50, 60 en 70.

7.3 Hemelwater

7.3.1 Visie

In de gemeente Asten is circa 4/5-deel van de vrijverval riolering binnen de bebouwde kom gemengd (afvalwater en regenwater gemengd in 1 buis). Dit betekent dat het relatief schone hemelwater wordt verzameld in en afgevoerd via deze riolering richting de rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI). De waterzuivering ontvangt dit afvalwater, waarvan zowel de kwaliteit als de kwantiteit te wensen overlaat. Kwalitatief is het beter om onverdund afvalwater te verwerken, omdat hiermee het rendement van het zuiveringsproces positief wordt beïnvloed. Kwantitatief is het beter om de RWZI minder te belasten met relatief schoon water en hiermee de (reserve-)capaciteit van de RWZI te vergroten. Ook het energieverbruik van rioolgemaal hangt sterk samen met de hoeveelheid hemelwater die wordt afgevoerd. Hoe minder hemelwater wordt aangeboden, hoe lager het energieverbruik.

Een ander negatief aspect van een gemengde riolering zijn de overstorten op oppervlaktewater (sloten e.d.) bij “hevige” neerslag. Overstortend water uit een gemengde riolering is een directe bedreiging voor het ontvangende oppervlaktewater. Eventueel uitstromend water van een hemelwaterleiding van een gescheiden riolering daarentegen, is geen bedreiging zolang er geen foutieve aansluitingen aanwezig zijn. Goed controleren van nieuwe aansluitingen op de riolering is hierbij een goed middel om foutieve aansluitingen te voorkomen. Met de uitbreiding van de zorgplicht van de gemeenten met betrekking tot grond- en hemelwater moet er extra aandacht besteed worden aan de inzameling, berging, afvoer en het vasthouden van hemelwater.

Daarnaast verwachten we de komende jaren grotere regenbuien (klimaatontwikkeling) en moet er anders gekeken worden naar het ontwerp van de riolering. Overlast van hemelwater doordat de riolering het grote aanbod niet meer kan verwerken, komt steeds meer aan de orde van de dag. Zeker bij een gemengde riolering is overlast niet acceptabel vanwege de vervuilingsgraad. Maar ook bij een gescheiden riolering levert een dergelijke water-op-straat-situatie overlast en mogelijk waterschade op.

Het is duidelijk dat afkoppelen van hemelwater nu en vooral in de toekomst veel voordelen met zich mee kan brengen. De ambitie van de Gemeente Asten is dan ook om daar waar dit technisch en financieel mogelijk is, zoveel mogelijk hemelwater af te koppelen. De mogelijkheden van afkoppelen wordt in het nog op te stellen afkoppelplan besproken.

De gemeente Asten wil woningbezitters (van nieuwbouwwoningen) in beginsel verplichten om op eigen terrein hemelwater af te koppelen (met een eigen systeem op eigen grond hemelwater te bergen en te infiltreren). De beheer(s)baarheid van deze systemen is echter heel erg lastig, zeker op langere termijn. Bovendien kunnen de systemen niet overal worden toegepast. Hierdoor is het vaak beter om te infiltreren in de openbare ruimte. Dit is meestal ook doelmatiger, doordat de totale investeringkosten en de totale onderhoudskosten ook lager zijn.

De ambitie van de Gemeente Asten is om bij vervanging van riolering, zoveel mogelijk hemelwater af te koppelen van het gemengde rioolstelsel. Uiteraard is het niet mogelijk om al het hemelwater binnen een planperiode af te koppelen. Hier gaan heel wat decennia overheen. Ook heeft dit financieel gevolgen. De kosten kunnen sterk

worden gedrukt als er meegelift gaat worden met het onderhoudsprogramma van de wegverhardingen en met andere initiatieven (bouwplannen).

Afkoppelen door particulieren

In de gemeente Asten staan diverse reconstructies van de riolering op het programma. Bij deze reconstructies wordt het gemengde riool vervangen door een gescheiden stelsel. Hemelwater en vuilwater worden dan afzonderlijk afgevoerd. De gemeente wil particulieren laten meeliften bij deze reconstructies door ook particulieren het afvalwater en hemelwater zo veel mogelijk gescheiden aan te laten bieden. Hierbij wil de gemeente met name inzetten op afkoppelen van dakvlakken aan de voorzijde van de woningen. De particulier dient hierbij toestemming te geven aan de gemeente om op particulier terrein maatregelen te nemen om af te koppelen.

Met de inwerkingtreding van de Wet Gemeentelijke Watertaken per 1 januari 2008 is in de Wet milieubeheer opgenomen dat gemeenten een nieuwe bevoegdheid hebben en in het belang van de bescherming van het milieu bij verordening regels kunnen stellen (facultatief) aan het lozen van afvalwater op de riolering en op of in de bodem. Hiermee hebben gemeenten een nieuw instrument gekregen om de gemeentelijke watertaken (zorgplichten) vorm te geven. De gemeente kan er voor kiezen om een verordening op te stellen die regelt dat een gemeente gebieden kan aanwijzen waarbij het lozen van hemelwater en grondwater op het openbaar vuilwater riool niet is toegestaan. Het meest voor de hand liggend is om de gebieden waar de gemeente afkoppelt op te nemen in deze verordening. In deze gebieden moeten particulieren hun afval- en regenwater afvoer zo veel mogelijk splitsen om het water vervolgens gescheiden bij de gemeente aan te bieden. Het verplichten van particulieren moet niet in eerste instantie de insteek zijn van de gemeente. Er moet eerst ingezet worden op de vrijwillige medewerking van particulieren. De verordening dient slechts gebruikt te worden als een 'stok achter de deur'. Vanwege de technische mogelijkheden wordt met name ingezet op het afkoppelen van dakvlakken (en verhardingen) van de voorzijde van woningen.

De verordening staat niet op zichzelf, maar heeft een belangrijke relatie met het gemeentelijke beleid. Het is nodig de aanwijzing van een gebied en de zorgplicht voor hemelwater te baseren op het verbrede gemeentelijk rioleringsplan (vGRP) of een afkoppelplan. De gemeente is verplicht de redelijkheid van haar (afkoppel)beleid te motiveren. Het is nodig om dit beleid duidelijk te onderbouwen en de financiële gevolgen ervan te benoemen.

7.3.2 Ambities

In Asten wordt al geruime tijd invulling gegeven aan de hemelwaterzorgplicht. Daarbij is ze gericht op de meest recente beleidsontwikkelingen (ontvlechting van vuil en schoon water). Ter plaatse van (grootschalige) woninguitbreidingen voert de gemeente een algemeen beleid van het gescheiden houden van schone en vuile waterstromen. Waar woningen worden herbouwd eist ze, door middel van de bouwregelgeving, het gescheiden aan de gemeente aanbieden van hemel- en vuilwater. Wanneer de gemeente daarna dit gebied opnieuw inricht, zijn in ieder geval de particuliere panden gereed om waterstromen gescheiden te verwerken. Vervolgens kijkt de gemeente Asten per situatie of het doelmatig is om de aanwezige infrastructuur aan te passen. Daarbij kan ze kiezen om in het kostendekkingsplan van het vGRP een post op te nemen voor het aanleggen van gescheiden stelsels op het

moment dat we een bestaand gemengd gebied opnieuw inrichten. Daarnaast kost het ombouwen (gemengd naar gescheiden) geld voor het afkoppelen van panden en het eventueel op een andere wijze ontluchten van de riolering.

Het klimaat verandert. Het regent vaker en heftiger. De 'traditionele' rioolstelsels zijn hier niet op berekend. Gemeente kan kiezen voor, naast het creëren van extra berging in waterlopen, het bergen van water in de openbare ruimte. Hierbij is te denken aan het anders inrichten van straten waarmee we voor een korte tijd water op straat toelaten. Hierbij moeten we in ieder geval wel zorgen dat schade, bijvoorbeeld door het in woningen lopen van dit water, voorkomen wordt. Met het oog op het woongenot in onze gemeente, is het niet wenselijk om water voor korte tijd te bergen op straat. Dit biedt dus niet de oplossing voor een veranderend klimaat. In de kernen wordt gezocht naar hoofdzakelijk ondergrondse structuren (regenwaterriolen of IT-riolen), omdat oppervlaktewater niet aanwezig is.

Het afvoeren van hemelwater gebeurt naar bestaande watergangen meestal buiten de woonkernen of wordt geïnfiltreerd in de bodem. Hierbij spelen tevens kwantitatieve en kwalitatieve aspecten een rol. Zo moet berging gecreëerd worden om de afvoerpieken af te vlakken (kwantiteit) en moet het hemelwater zo schoon mogelijk blijven (kwaliteit). Verkeerde aansluitingen moeten voorkomen worden en straten moeten schoon blijven.

Particulieren krijgen een rol in het waterbeheer. Helemaal waar het op het eigen terrein aan komt. Gemeenten kunnen kiezen voor een verregaande eigen verantwoordelijkheid voor de particulier. Gevolg van deze keuze is dat op verspreide locaties individuele initiatieven worden genomen. Advisering, controle en handhaving is hierbij noodzakelijk met name controle op het blijvend functioneren van de diverse voorzieningen is erg lastig. Keuze kan ook zijn om de zorg van de particulier over te nemen door hemelwater in te zamelen en centraal te verwerken. Wel kan hierbij bijvoorbeeld van grote percelen worden verlangd om zelf voorzieningen te treffen, zeker in het buitengebied.

Om de kwaliteit van afstromend hemelwater te beschermen en aan te wijzen op welke wijze particulieren hemelwater verwerken of aanbieden, kunnen gemeenten ervoor kiezen om zogenaamde hemelwaterverordeningen op te stellen. Via een hemelwaterverordening kunnen burgers in een zeker gebied worden verplicht mee te werken aan gescheiden afvoer van hemelwater en afvalwater. Gemeente kan kiezen voor het opstellen van de hemelwaterverordening, óf voor het in de komende planperiode onderzoeken of het inzetten ervan wenselijk is. Het lijkt niet wenselijk om op voorhand een verordening op te gaan stellen. Belangrijk hierbij is dat verordeningen niet een middel op zichzelf zijn. Communicatie, afstemming en overleg zullen vóór een dergelijk middel tot handhaving uit moeten gaan om acceptatie en bereidheid te scheppen.

Chemische onkruidbestrijding leidt tot het verontreinigen van afstromend hemelwater. Om de waterkwaliteit te beschermen kunnen gemeenten ervoor kiezen om chemisch onkruidbeheer volledig af te schaffen. Dit is niet primair een keuze die ze in het vGRP maken. Wel heeft deze keuze invloed op de kwaliteit van het afstromende hemelwater. Een alternatief voor chemisch onkruidbeheer, op duurzame wijze (DOB), is mechanische onkruidverwijdering; momenteel passen we in de gemeente Asten de DOB-methode toe. Nadeel van het volledig overgaan op mechanische methoden is de

slijtgevoeligheid van materieel en verhardingen. Het lijkt erop dat volledig afstappen van chemisch onkruidbeheer en overgaan op mechanische methoden hierdoor op lange termijn duurder uitvalt. Gelet op het uiteindelijk milieurendement lijkt dit niet doelmatig.

Als gemeente moeten we een keuze maken in wat we redelijkerwijs van perceelseigenaren verwacht. Redelijkerwijs is een term waarover veel discussie gevoerd kan worden. Voorgesteld wordt om het beleid voort te zetten zoals het de laatste jaren is ingezet waarbij op de lange termijn een ontvlechting van waterstromen wordt gerealiseerd. De gemeente treft voorzieningen voor het openbaar terrein en laat particulieren meeliften door tevens de dakvlakken aan de voorzijde af te koppelen. In de gemeente Asten wordt dus gekozen voor het ontzorgen van de particulier.

De lange termijn is die termijn waarna alle aanwezige gemengde riolen aan het einde van de levensduur aan vervanging toe zijn; voortijdige vervanging beschouwen we in de gemeente Asten als niet-doelmatig, aangezien het tot kapitaalvernietiging leidt. Daarbij reserveert de gemeente een bedrag van 10% (**H.1a lage ambitie**) à 30% (**H.1b, gemiddelde ambitie**) van de vervangingskosten in bestaande gemengde gebieden. Dit is het percentage benodigd om, naast het vervangen van de bestaande leidingen, hemelwatervoorzieningen aan te leggen. Bij een reservering van 10% van het vervangingsbudget wordt alleen afgekoppeld op de locaties waar dit relatief eenvoudig kan worden gerealiseerd. Bij een reservering van 30% wordt ingezet op afkoppelen bij alle rioolmaatregelen (conform huidige beleid).

Het beheer van de voorzieningen die nodig zijn voor de verwerking, inzameling, berging en het transport van het afstromende hemelwater is een onderdeel van het beheer van de voorzieningen van de 'riolering'. Wel zal, bijvoorbeeld bij het inrichten van wadi's afstemming met beheertaken van de afdeling Groenbeheer in toenemende mate nodig zijn. Met een toename van de omvang van de voorzieningen (aantal/lengte) neemt ook de noodzakelijke beheerinspanning toe. Hierbij hoort ook het controleren van de werking van de hemelwatervoorzieningen via meten en monitoren. Hierop anticiperen we in het kostendekkingsplan van het vGRP (**H.2; lage ambitie**).

De hemelwaterzorgplicht is niet nieuw; slechts veranderd. Gemeente Asten vult de zorgplicht al geruime tijd in. Gezien de nieuwe wettelijke verplichtingen is het gewenst op een aantal punten een meer actieve houding te gaan aannemen:

- in eerste instantie op het maken van hulpmiddelen om de invulling van de hemelwaterzorgplicht goed door te kunnen zetten. Hierbij kan (bijvoorbeeld worden gedacht aan een hemelwaterverordening, een lange termijn strategie voor afkoppelprojecten via een hemelwaterverwerkingsplan, verder inbedden van scheiding van afvalwater en hemelwater bij inbreidingen en uitbreidingen via het watertoetsproces;
- in tweede instantie is het van belang de hemelwaterzorgplicht in het licht te plaatsen van grootschaligere projecten zoals rioolvervanging (afvalwaterzorgplicht), woningbouwontwikkelingen, wegrenovatieprojecten en vitalisering van de openbare ruimte (waar noodzakelijk).

Hemelwaterverordening en/of maatwerkvoorschriften

Voor met name voor particuliere bouwers en projectontwikkelaars is het nodig een programma van eisen te hebben. In de gemeente Asten maken we gebruik van de

“Leidraad Inrichting Openbare Ruimte’ (LIOR) zodat we onder andere de hemelwaterzorgplicht goed inbedden in het ontwerp van uitbreidingen. De nieuwe wetgeving biedt de gemeente in principe via verordeningen en maatwerkvoorschriften mogelijkheden om het afstromende hemelwater gescheiden in te zamelen en beleid op dit punt daadwerkelijk vorm te geven. In de planperiode onderzoeken we of en hoe we deze instrumenten in zetten. **(H.3; gemiddelde ambitie)**.

Grootschalige projecten

De hemelwaterzorgplicht biedt aanknopingspunten om bij grootschalige projecten anders om te gaan met hemelwater. Bij rioolvervanging kan de gemeente, waar doelmatig, ontvlechting van hemelwater en afvalwater nastreven (in bestaande gemengde gebieden). In de toekomst wordt dit beleid verder voortgezet. Daar waar dit niet doelmatig kan, kan de gemeente een ander passend alternatief uitwerken. Bij herstraatwerkzaamheden, wegrenovatieprojecten of andere grootschalige projecten zijn er vaak kansen om anders met hemelwater om te gaan. Door straten anders in te richten kunnen we hemelwater direct laten infiltreren of afvoeren naar bermen en oppervlaktewater (bv. het afschot van de wegen aanpassen, zoals het op één oor leggen). Voor de hemelwaterzorgplicht is het van belang zicht te hebben op deze projecten zodat we meteen aansluiting vinden bij de initiatiefnemers. **(H.4; hoge ambitie)**.

7.4 Grondwater

7.4.1 Visie

Grondwater en grondwaterstanden mogen geen aanleiding zijn tot overlast. Ook een te lage grondwaterstand kan problemen opleveren. De gemeente Asten wil gehoor geven aan de verbrede zorgplicht, door binnen de grenzen van doelmatigheid en financiële en technische haalbaarheid maatregelen te treffen om structurele grondwateroverlast te voorkomen of te beperken. Hiertoe dienen de grondwaterpeilen inzichtelijk te worden gemaakt. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van het grondwatermeetnet dat de gemeente al heeft ingericht. In het verleden zijn er enkele knelpunten geweest, op enkele locaties zijn drainagevoorzieningen aangelegd.

7.4.2 Ambities

Tot op heden heeft de gemeente maar een beperkte rol gespeeld in aspecten die spelen rondom het grondwater in het bebouwde gebied, omdat de gemeente op grondwatergebied nog geen wettelijke bevoegdheden had. Gemeente Asten heeft recent een grondwatermeetnet ingericht in de woonkernen. Met name buiten de kernen waren daarnaast al peilbuizen aanwezig van het waterschap, de provincie en rijkswaterstaat. Daarnaast is een inschatting te maken aan de hand van de peilen in bestaande watergangen en waterpartijen. Een onderbouwing van het meetnet en verdere optimalisatie in de vorm van een meetplan is nog nodig, uitgangspunt hierbij is het gebruik van zogenaamde divers waarbij automatische grondwaterstandsgegevens lokaal worden opgeslagen en lokaal worden uitgelezen.

Gemeente is wettelijk gezien het aanspreekpunt voor een burger als het gaat om problemen met grondwater. De gemeente krijgt de loketfunctie. Gemeente gaat zich nader bezinnen op de wijze waarop dit loket vorm krijgt via het klant contact centrum of via een aparte website met bijvoorbeeld andere gemeenten.

De wetgeving schrijft voor om bij structureel nadelige gevolgen maatregelen te treffen. Dit kan door bijvoorbeeld het aanleggen van drainerende voorzieningen voor een wijk waar overlast voorkomt. Dit kan ook door voorschriften op te stellen voor de eigenaar van een pand om bijvoorbeeld kruipruimteloos te bouwen. Gemeenten kunnen ervoor kiezen om een harde norm voor 'structureel' en 'nadelige gevolgen' te formuleren. 'Structureel' zou bijvoorbeeld kunnen betekenen dat voor een bepaalde periode voor een gegeven aaneengesloten aantal dagen, weken of maanden nadelige gevolgen optreden. Nadelige gevolgen kunnen vervolgens zijn: water in de kruipruimte, water in de kelder, optrekkend vocht door de vloer, etcetera. Hoe harder de norm gedefinieerd wordt, des te duidelijker de situatie in beeld moet zijn. Momenteel ontbreekt hiervoor het inzicht. Daarom legt de gemeente Asten de aankomende planperiode de focus op het invullen van de leemten in kennis (weten hoe het grondwater in de gemeente functioneert). Pas daarna kunnen uitspraken over 'structureel' en 'nadelige gevolgen' worden gedaan.

In verband met de wettelijke zorgplicht is het voorstel om in de planperiode de volgende acties te ondernemen:

- het opstellen van een meetplan voor het automatisch meten van de grondwaterstanden en het verwerken van meetgegevens vanuit het grondwatermeetnet zodat de grondwatersituatie in beeld wordt gebracht, verder onderzoek naar de samenhang tussen de grondwatersituatie en oppervlaktewaterpeilen (**G.1; lage ambitie**);
- bij inbreidingen, uitbreidingen en herinrichtingsprojecten voldoende aandacht geven aan analyse van grondwaterstanden mede in het kader van de watertoets en overnemen van nieuwe meetpunten in het grondwatermeetnet (**G.2; gemiddelde ambitie**).

Na de onderzoeksinspanning zal het begrip structurele grondwateroverlast nader worden afgekaderd.

Verordeningsmogelijkheden, aansprakelijkheid en loketfunctie

Gemeente beoordeelt tijdens de planperiode op basis van de eerste ervaringen in het land of en hoe ze ook voor grondwater mogelijk verordeningen in het leven gaat roepen. De mogelijkheid tot het opstellen van een grondwaterverordening komt voort uit de wet gemeentelijke watertaken en kan gekoppeld worden aan het opstellen van een Hemelwaterverordening. (**G.3; gemiddelde ambitie, hangt samen met ambitie H.3**).

Tevens is de gemeente het aanspreekpunt voor een burger als het gaat om problemen met grondwater. De gemeente krijgt de loketfunctie. Dit zogenaamde waterloket heeft een functie die verder gaat dan alleen het grondwater. De burger kan hier terecht voor vragen of klachten over alle water gerelateerde zaken in de gemeente. Het huidige Klant Contact Centrum (KCC) kan de gemeente Asten gebruiken als loket voor wateraangelegenheden. Dit vergt een minimale extra inspanning en sluit aan bij de huidige werkwijze (**G.4; lage ambitie**).

7.5 Communicatie, samenwerking en overige zaken

7.5.1 Visie

In 2008 is de OAS (Optimalisatiestudie AfvalwaterSysteem) uitgevoerd. De Gemeente Asten heeft in dat kader met Waterschap Aa en Maas en de gemeenten Deurne en Someren een uitgebreide analyse gemaakt hoe en in welke mate er optimalisatie van de (afval)waterketen mogelijk is.

Zowel landelijk als regionaal staat een betere (efficiëntere) samenwerking in de (afval)waterketen erg in de belangstelling.

Eind 2009 heeft het kabinet bekend gemaakt op welke wijze het wil komen tot doelmatiger waterketenbeheer waarna opdracht is gegeven tot een landelijk feitenonderzoek vanuit onder andere het Rijk (Ministerie van Verkeer en Waterstaat en VROM) de Unie van Waterschappen (UvW), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), de vereniging van drinkwaterbedrijven in Nederland (Vewin) en het Interprovinciaal Overleg (IPO).

Het landelijk feitenonderzoek doelmatig Waterketenbeheer heeft laten zien dat de autonome kostenstijging tot 2020 vrijwel tot staan gebracht kan worden door binnen de waterketen de doelmatigheid te vergroten (minder meerkosten). Belangrijke mechanismen hierbij zijn het bundelen van kennis en capaciteit en het verder professionaliseren van werkprocessen. De bevindingen uit het feitenonderzoek staan centraal in het Landelijke Bestuursakkoord Water.

De afspraken uit het landelijk Bestuursakkoord Water gaan uit van een besparing van 380 miljoen euro per jaar in 2020 voor de gehele afvalwaterketen. Deze besparingen zijn gebaseerd op het feitenonderzoek doelmatig beheer waterketen dat door de waterketenpartners (drinkwaterbedrijven, gemeenten, waterschappen, provincies en rijk) is uitgevoerd. De uitkomsten zijn in het bestuursakkoord bekrachtigd.

Ook de gemeente Asten is voorstander van een nauwere samenwerking zodat efficiencywinsten kunnen worden behaald (en daarmee lagere totale lasten voor de burger). In feite is samenwerking in het licht van voorgaande onderzoeken geen keuze meer. Vanuit die optiek wordt dan ook gestreefd naar een verdergaande (permanente) samenwerking met het waterschap als waterkwaliteitsbeheerder en met de buurgemeenten. De wijze waarop dit vorm moet krijgen wordt momenteel al besproken met het waterschap en de buurgemeenten en moet de komende planperiode vorm gaan krijgen.

Het is van belang om het hemelwaterbeleid bij iedereen (intern en extern in de gemeente) duidelijk te maken en helder te krijgen. Zodanig dat het vanzelfsprekend wordt om zelf maatregelen te treffen en dat er begrip ontstaat wanneer partijen worden aangesproken op de verantwoordelijkheden die zij hebben ten aanzien van het hemelwater. Communicatie over de urgentie en noodzakelijk van het hemelwaterbeleid is daarbij een randvoorwaarde. De waterschappen kunnen hier de nodige ondersteuning in bieden.

7.5.2 Samenwerking met de gemeente Someren

Om mogelijkheden van samenwerking met de gemeente Someren in het kader van het rioleringsbeleid te onderzoeken zijn er vier MGA-sessies gehouden. MGA staat voor Mutual Gains Approach. In deze sessie stond niet de eigen gemeentelijke standpunten centraal maar werden voor een zeker gebied (in dit geval het gebied van de gemeente Asten en Someren) de achterliggende belangen van beide gemeenten onderzocht. De essentie van een MGA is te zoeken naar gemeenschappelijke meerwaarde (win-win) bij een samenwerking. Dit resulteert in een gedragen beleid voor de komende jaren voor zowel Asten als Someren. De eerste MGA sessie betrof medewerkers van verschillende vakdisciplines (zoals wegen, groen, ruimtelijke ontwikkeling), de tweede MGA-sessie was bestuurlijk van aard. In oktober vond er nog een derde en vierde sessie plaats, hiervoor waren medewerkers van handhaving en vergunningen respectievelijk financiën en belastingen uitgenodigd. De resultaten van de MGA-sessies worden uitgewerkt in het vGRP.

Uit de MGA-sessie kwamen de volgende samenwerkingsmogelijkheden naar voren:

- 1) de buitendiensten van de twee gemeenten worden geïntegreerd, dit proces is al in gang gezet, werkzaamheden die heel goed samen kunnen worden uitgevoerd zijn bijvoorbeeld kolken zuigen, beheer van rioolgemalen en reiniging en inspectie van vrijvervalriolering;
- 2) beleidsmatige zaken op het gebied van riolering en water kunnen worden afgestemd waarbij de gemeenten zoveel mogelijk van elkaar leren en indien gewenst overnemen, een voorbeeld hiervan zijn de vGRP's die in samenspraak worden opgesteld;
- 3) onderzoeken of het financiële beleid in relatie tot riolering kan worden gestroomlijnd, met respect voor de verschillen die in stand moeten blijven;
- 4) samenwerken op het gebied van automatisering, dit proces is al in gang gezet, een voorbeeld hiervan is het gebruik van eenzelfde databeheersysteem (dg dialog) en een zelfde bewaking- (storingen) en besturingssysteem voor gemalen (aquaview), dit heeft ook licentietechnisch voordelen.

7.5.3 Ambities

Bij herstructureren en rioolvervangingsprojecten wil de gemeente particulieren laten meeliften bij deze projecten door ook particulieren het afvalwater en hemelwater zo veel mogelijk gescheiden aan te laten bieden. Hierbij wil de gemeente met name inzetten op afkoppelen van dakvlakken aan de voorzijde van de woningen/gebouwen. De particulier dient hierbij toestemming te geven aan de gemeente om op particulier terrein maatregelen te nemen om af te koppelen. Communicatie is hierbij uitermate belangrijk. Particulieren moeten de meerwaarde inzien van het scheiden van het afvalwater en het hemelwater. Om die manier is men bereid om mee te werken aan het afkoppelen en vervolgens om er op een goede manier mee om te gaan, zodat de duurzame systemen goed blijven functioneren.

Binnen de gemeente is projectmatig werken inmiddels gestart. Hierdoor betrekken de afdelingen vroegtijdig de discipline 'water'. Dit proces wordt voortgezet in de komende planperiode.

De gemeente is het aanspreekpunt voor een burger als het gaat om problemen met grondwater, zo bepaalt de wetgever. De gemeente krijgt hierdoor een loketfunctie. Dit zogenaamde waterloket heeft een functie die verder gaat dan alleen het grondwater.

De burger kan hier terecht voor vragen of klachten over alle water gerelateerde zaken. Het idee achter de loketfunctie is dat degene met een vraag of klacht bij de gemeente terecht kan, terwijl de gemeente, op haar beurt, faciliteert in het zoeken naar een oplossing.

Incidenten zijn gevallen met extreme neerslag, het instorten van gedeelten van de riolering, het uitvallen van een belangrijk gemaal of het vrijkomen van explosieve of brandbare stoffen in de riolering, bodem-of oppervlaktewatervervuiling of persleidingbreuk.

Om bij incidenten doeltreffend op te kunnen treden, en te zorgen dat hulpdiensten, waterschap en de gemeente van elkaar weten wat we (gaan) doen kan de gemeente ervoor kiezen om een incidentenplan op te stellen. Met dit incidentenplan riolering inventariseert de gemeente met het waterschap en de hulpdiensten waar in de riolering en watersysteem mogelijke knelpunten optreden bij incidenten. Vervolgens brengt ze de huidige en gewenste communicatielijnen in beeld.

Door de Wet gemeentelijke watertaken zijn gemeenten verplicht de loketfunctie te vervullen. Het huidige Klant Contact Centrum (KCC) kan de gemeente Asten gebruiken als loket voor wateraangelegenheden. Gemeenten kunnen er tevens voor kiezen een gemeentebrede waterenquête te houden. Gegevens uit een dergelijke enquête kunnen gebruikt worden voor het vaststellen van de kwaliteit van de leefomgeving. Ten aanzien van de communicatie naar de burgers is het gewenst om met name op het gebied van afkoppelen en het gebruik van 'rioolvoorzieningen' (dus ook wadi's en dergelijke) te beschikken over voldoende brochure- en voorlichtingsmateriaal. Het blijft van belang om periodiek mensen op de hoogte te houden van de werking van stelsels en onze werkzaamheden in de burger zijn/haar leefomgeving (**C.1: gemiddelde ambitie**).

Het is duidelijk dat samenwerking in de komende jaren vanuit het Nationaal Bestuursakkoord Water prominent op de agenda staat. In het bestuursakkoord is ook opgenomen dat het Rijk een verkenning start naar de (on-)mogelijkheden van stimulerende wet- en regelgeving om het realiseren van de doelen van de afspraken in het bestuursakkoord zonnig te versnellen danwel af te dwingen.

Overleg en afstemming vinden met het waterschap frequent plaats. Ook met de gemeente Someren vindt op diverse vlakken goed overleg plaats; iedereen weet elkaar goed te vinden en men wisselt kennis en informatie zeer gemakkelijk uit. In de planperiode wordt vervolg gegeven aan de samenwerking met de Peelgemeenten. (**C.2: lage ambitie**).

In de afgelopen jaren is gebleken dat het proces van de watertoets bij ruimtelijke ontwikkelingen binnen de gemeente steeds beter verloopt, sommige aspecten kunnen nog beter gestroomlijnd en geborgd worden. De eisen die worden gesteld aan bouwers en projectontwikkelaars zijn vastgelegd in de "Leidraad Inrichting Openbare Ruimte" (LIOR). Belangrijk is dat deze actueel blijft. (**C.3: gemiddelde ambitie, samenhang met G.3 en H.3**).

Geadviseerd wordt om voor een incidentenplan op hoofdlijnen op te stellen. Met dit incidentenplan riolering wordt geïnventariseerd, met betrokkenen waar in de riolering en watersysteem knelpunten op kunnen treden bij onvoorziene situaties. In eerste instantie wordt hiervoor zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij bestaande calamiteitenplannen van de waterschappen en hulpdiensten. (**C.4: gemiddelde ambitie**).

8 FINANCIËLE EFFECT AMBITIES

8.1 Algemeen

In het voorgaande hoofdstuk zijn ambities geformuleerd voor het rioleringsbeleid in de planperiode 2012 -2017 van het nieuwe vGRP. In het algemeen kan worden gesteld dat naarmate het ambitieniveau stijgt de financiële consequenties ook toenemen. In dit hoofdstuk wordt een samenvatting gegeven van ambities en de extra kosten die de ambities met zich meebrengen ten opzichte van het huidige beleid. Vervolgens worden 2 scenario's gepresenteerd waarmee de financiële gevolgen op hoofdlijnen inzichtelijk worden gemaakt. In het verdere planproces en met name in het kostendekkinghoofdstuk van het vGRP wordt deze analyse in overleg met de afdeling financiën verder verfijnd.

8.2 Samenvatting ambities en kostenconsequenties

In de navolgende twee tabellen zijn de ambities samengevat en zijn de extra kosten ten opzichte van het huidige rioleringsbeleid inzichtelijk gemaakt. De kosteninschattingen zijn zoveel mogelijk gebaseerd op kentallen en ervaringen van de gemeente Asten, in het vervolgtraject worden deze verder verfijnd.

Samenvatting ambities en extra kosten

Activiteit	Code	Ambitieniveau	Omschrijving	Extra kosten
Afvalwater-zorgplicht	A.1	Laag	Verbetering beheer bijzondere objecten.	€ 20.000,- eenmalig,
	A.2	Gemiddeld	Monitoren rioelstelsel.	€ 40.000,- eenmalig daarna € 4.000/jaar.
	A.3	Gemiddeld	Fundamenteel onderzoek doen voordat tot vervangingen wordt besloten.	Binnen bestaande exploitatie.
	A.4	Laag	Inmeten inspectieputten zodat de basisgegevens op orde zijn.	€ 65.000 eenmalig.
Hemelwater-zorgplicht	H.1 a	Laag	Afkoppelen in combinatie met vervangingsprojecten en alleen indien dit eenvoudig gerealiseerd kan worden.	10 % van de jaarlijkse vervangingsinvesteringen
	H.1b	Gemiddeld	Afkoppelen in combinatie met vervangingsprojecten.	30 % van de jaarlijkse vervangingsinvesteringen
	H.2	Laag	Beheren en monitoren hemelwatervoorzieningen.	€ 5.000 / jaar.
	H.3	Gemiddeld	Inrichten hulpmiddelen t.b.v. hemelwaterzorgplicht.	€ 7.500 / jaar. Eenmalig € 20.000,- .
	H.4	Hoog	Bijdragen aan herinrichtingsprojecten (zonder rioolvervanging) om afkoppelen te stimuleren.	€ 20.000 /jaar.
Grondwater-zorgplicht.	G.1	Laag	Opstellen meetplan voor monitoring en verwerken meetgegevens.	Binnen bestaande exploitatie
	G.2	Gemiddeld	Overnemen peilbuizen uit	€ 1500 / jaar.

			watertoetsprocedures in grondwatermeetnet	
	G.3	Gemiddeld	Inrichten hulpmiddelen t.b.v. grondwaterzorgplicht.	Geen extra kosten, via H.3.
	G.4	Laag	Loketfunctie.	Nihil
Communicatie	C.1	Gemiddeld	Informatie en voorlichting.	€ 10.000 eenmalig.
	C.2	Laag	Vergaande samenwerking met andere gemeenten.	Geen extra kosten, vanuit personele uren.
	C.3	Gemiddeld	Inrichten verordeningen maatwerkvoorschriften t.b.v. de grondwaterzorgplicht.	Geen extra kosten, via H.3.
	C.4	Gemiddeld.	Incidentenplan.	€ 15.000 eenmalig.

8.3 Extra kosten scenario's planperiode vGRP

In deze paragraaf zijn de extra kosten van de ambities vertaald naar de planperiode van het vGRP. Hiervoor zijn twee scenario's opgesteld. Scenario 1 beperkt zich tot uitvoering van de lage en gemiddelde ambities, bij scenario 2 worden ook de hoge ambities uitgevoerd. In de navolgende tabel is dit samengevat.

Opbouw scenario's

Scenario	Omschrijving	Ambities
1	Lage ambitie	A.1, A.4, H.1a, H2, G.1, G.4, C.2.
2	Gemiddelde ambitie	A.1, A.2, A.3, A.4, H.1b, H2, H3, G.1, G.2, G.3, G.4, C.1, C.2, C.3, C.4.
3	Hoge ambitie	A.1, A.2, A.3, A.4, H.1b, H2, H3, H.4, G.1, G.2, G.3, G.4, C.1, C.2, C.3, C.4.

De totale extra kosten van de scenario's 1, 2 en 3 voor de planperiode van het vGRP zijn in de navolgende tabel samengevat.

Voor ambitieniveau 1 (lage ambitie) moet rekening gehouden worden met jaarlijks gemiddeld € 89.000 extra uitgaven gedurende de planperiode van het vGRP. Voor ambitieniveau 2 (gemiddelde ambitie) moet rekening gehouden worden met jaarlijks gemiddeld € 256.000 extra uitgaven gedurende de planperiode van het vGRP. Voor ambitieniveau 3 (hoge ambitie) moet rekening gehouden worden met jaarlijks gemiddeld € 276.000 extra uitgaven gedurende de planperiode van het vGRP.

8.4 Consequenties scenario's voor de rioolheffing

De gemeente Asten heeft momenteel een rioolheffing van 153,75 euro per heffingsplichtige (eigenarendeel). Het niveau van de rioolheffing is lager dan het landelijk gemiddelde. Dit wordt met name veroorzaakt doordat de gemeente Asten relatief weinig middelen reserveert voor structurele vervanging van de bestaande rioolstelsels. In de komende decennia moeten meer middelen worden vrijgemaakt om het rioolstelsel in stand te houden omdat er op basis van de leeftijdsopbouw en recente rioolinspecties een vervangingsgolf wordt verwacht. Het bijstellen van de vervangings- c.q. renovatiereservering is niet meegenomen als ambitie omdat het geen wezenlijk nieuw beleid is als gevolg van de nieuwe zorgplichten. Het huidige

GRP voorziet al een stijging van de rioolheffing tot ca. 230 euro per jaar (prijspeil 2007). De benodigde middelen voor het in stand houden van het rioelstelsel worden in het verdere plantraject van het verbreed GRP uitgewerkt. Hierbij moet opgemerkt worden dat vooral de verwachte vervangingsgolf en de ambitie om tegelijkertijd met rioolvervanging over te gaan tot ontvlechten van hemelwater en afvalwater (ambitie H1) de meeste kosten veroorzaken.

De verhoging behorende bij de scenario's kunnen geleidelijk ingevoerd worden gespreid over de planperiode van het verbreed GRP (2012-2017). Uitgaande van 7000 heffingseenheden zijn de consequenties voor de rioolheffing ingeschat op circa 11 euro voor scenario 1 33 euro voor scenario 2 en 36 euro voor scenario 3.

De bovenstaande indicatieve inschattingen zullen in het verdere planproces in overleg met de afdeling financiën verder worden verfijnd. Het betreft alleen de kostenstijging als gevolg van de (nieuwe) gemeentelijke zorgplichten. De consequenties van het bijstellen van de reservering voor renovatie en vervanging wordt in het verdere planproces van het verbreed GRP uitgewerkt.

8.5 Advies

Geadviseerd wordt bij de verdere uitwerking van het planproces en het rioleringsbeleid scenario 2 voor het uitwerken van de (nieuwe) zorgplichten als leidraad te nemen. Dit scenario sluit aan bij het beleid uit het huidige GRP, maar dan worden de kosten van de hemelwaterzorgplicht en de grondwaterzorgplicht ook gefinancierd uit de rioolheffing. Sinds de invoering in 2008 van de Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken, kortweg Wet gemeentelijke watertaken, mogen deze zorgplichten betaald worden uit de rioolheffing.